GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe anŭ anŭ 12 fior., pe şese lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.

România şi străinătate:

Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:

la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 2. Vinerĭ, Sâmbătă 3 (15) Ianuariu. 1887.

NOU ABONAMENTU

la

„GAZETA TRANSILVANIEI.“

Cu I Ianuariu 1887 st. v., s'au începutu **unŭ nou abonamentŭ**, la care invitămu pe toţĭ onoraţii amicĭ şi sprijinitorĭ ai foiei nostre.

Preţulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:		Pentru România şi străinătate:	
pe trei lunĭ	**3 fl.**	pe trei lunĭ	**10 francĭ**
„ şése „	6 „	„ şése „	**20** „
„ unŭ anŭ	**12** „	„ unŭ anŭ	**40** „

Abonarea se póte face mai uşorŭ şi mai repede prin **mandate postale**.

Abonaţilorŭ de păn'acum li-se recomandă a însemna pe cuponŭ numĕrulŭ făşiei sub care au primitŭ ḍiarulŭ.

Domnii carĭ se vorŭ aboná din nou sĕ binevoéscă a scrie adresa lămurită şi a arĕta şi posta ultimă.

Administraţiunea.

1886—1887.

I.

Braşovŭ, 1 Ianuarie a. c.

Anulŭ 1886 a fostŭ pentru popórele acestei monarhii unŭ anŭ de nelinişte şi de marĭ îngrijirĭ.

A simţitŭ fiă-care din aceste popóre mai multŭ ca orĭ şi când, că situaţiunea din afară apasă cumplitŭ asupra stărilorŭ din lăîntru ale Austro-Ungariei. Cercurile decidĕtóre din Viena recunoscură că multe arŭ trebui sĕ se facă, multe sĕ se diregă în relaţiunile interióre ale popórelorŭ, ce constitue acéstă împĕrăţiă, dér de câte orĭ este sĕ se facă pasulŭ decisivŭ, se aude ḍicêndu-se, că nu merge una, nu merge alta, din causă că nu iértă împrejurările din afară.

Se părea la începutulŭ anului 1886, după încheiarea păcii sêrbo-bulgare, că s'au delăturatŭ dificultăţile esterióre şi că la acésta a contribuitŭ mai cu sémă posiţiunea forte a alianţei dintre monarchiă şi dintre Germania. Se mai ḍicea, că întêlnirile împĕraţilorŭ dela Skiernievice, Kremsier şi Gastein arŭ fi pusŭ temelia unei păcĭ durabile. Detronarea prinţului Alexandru alŭ Bulgariei însĕ a adusŭ fără veste o mare schimbare în tóte.

Relaţiunile Austro-Ungariei cu Rusia au devenitŭ deodată forte încordate. Nu multŭ după întêlnirea cancelarului germanŭ cu d. de Giers la Franzensbad, a trebuitŭ sĕ auḍimŭ că Germania, pe a căreia alianţă se basa, după declaraţiunile repeţite ale ministrilorŭ din Pesta şi din Viena, tótă politica austro-ungară, este decisă a merge cu Rusia în cestiunea bulgară. Acésta a produsŭ mare nedumerire dincóce ca şi dincolo de Leitha. Cu tóte acestea însĕ s'a accentuatŭ în programulŭ orientalŭ alŭ d-lorŭ Kalnoky şi Tisza, că alianţa cu Germania a rĕmasŭ nealterată. Acésta era tótă speranţa faţă cu ameninţătorulŭ conflictŭ din Orientŭ şi în contulŭ ei politicii din Pesta erau gata de acţiune, ca sĕ reguleze cestiunea bulgară. Tóte se'ntemeiau pe pretinsa solidaritate de interese cu Germania.

Cum s'au împlinitŭ aceste aşteptărĭ?

Discursulŭ pronunţatŭ de principele Bismarck în şedinţa de Marţa trecută a Reichstagului germanŭ ni-o arată.

„Intr'unŭ momentŭ“ — scrie „N. fr. Presse“, când posibilitatea unui rĕsboiu între Austria şi Rusia nu este numai reflecsulŭ fricei, când parlamentulŭ germanŭ este instruitŭ despre greutatea d'a susţiné pacea dintre aceste douĕ state, cancelarulŭ Bismarck îşi bate jocŭ de bulgarismulŭ acela, care póte că va chiăma la arme monarchia nóstră, declară, că-i este indiferentŭ cine va domni în Sofia, combate idea, ca o naţiune sĕ se pună în serviciulŭ alteia, fantaséză pentru relaţiunile cele mai amicabile cu Rusia întrebuinţândŭ aceleaşĭ cuvinte, póte chiar aceleaşi gesturĭ, ce le găsise odinióră pentru alianţa cu Austria“.

„Ce valóre au chiar şi convenţiunile dintre cei mai puternicĭ ómenĭ? O suflare de vêntŭ le rĕstórnă. Legătura între Germania şi Austria, cum şi-o închipuiau popórele, *nu esistă*. Principele Bismarck a asiguratŭ, că Germania nu va avé nicĭ unŭ aliatŭ într'unŭ rĕsboiu cu Francia, şi a datŭ sĕ se cunóscă, că nicĭ Austria nu póte conta la ajutorulŭ ei în casulŭ unui rĕsboiu cu Rusia.“

„Ce însemnătate are însĕ o alianţă, care nu se probéză în acele grele momente, când naţiunile se luptă pentru esistenţa lorŭ?.... Alianţa cu Germania nu apĕră Austria nicĭ dinaintea unui rĕsboiu, nicĭ în rĕsboiu, nicĭ după unŭ rĕsboiu. Odinióră trebue sĕ fi fostŭ altfeliu, căcĭ încă înainte cu trei anĭ asigură contele Kalnoky în delegaţiunĭ, că Austria nu va fi singură într'o luptă cu Rusia, şi acum trebue sĕ ne dedămŭ cu idea, că în Berlinŭ şi inimicii noştri suntŭ consideraţĭ ca amicĭ. Discursulŭ principelui Bismarck distruge oríce sînamăgire. Décă monarchia ar fi constrênsă a începe o luptă ce i se impune, ar fi avisată numai la propriele sale puterĭ şi acea alianţă, care în timpŭ de pace a fostŭ de atâtea orĭ mândria bărbaţilorŭ de statŭ austriacĭ, s'ar dovedi nefolositóre în ora periculului“. . .

„Dér nu numai faţă cu Bulgaria este nepăsătorŭ principele Bismack. „Interesele ce le are Austria în Constantinopolŭ, o privesce pe dênsa. Noi n'avemŭ acolo interese.“ Aşa vorbi cancelarulŭ şi în aceste cuvinte se esprimă o înstrăinare între Germania şi între Austria, care tótă atenţiunea şi-o îndréptă asupra evenimentelorŭ din Berlinŭ.“

„Noi nu 'nţelegemŭ“ — adauge „N. fr. Presse“ — relaţiunea cu Germania. Monarchia n'are sĕ se aştepte la nicĭ unŭ ajutorŭ în casulŭ unui rĕsboiu orientalŭ şi singura îndatorire, ce-o recunósce principele Bismarck, este că cele douĕ împĕrăţii au sĕ mérgă mână 'n mână în cestiunĭ de esistenţă. Când este datŭ însĕ acestŭ casŭ? Austria va privi cu linişte, décă Francesii vorŭ străbate în inima Germaniei, Germania vĕ rĕmâné nepăsătóre décă Ruşii vorŭ trece peste Carpaţi... De acolo că prinţulŭ Bismarck négă a avé vr'unŭ interesŭ în Orientŭ, urméză, că alianţa oferă numai marele avantagiu de a apĕra Austria de-o ofensivă germană. Dér acésta promisiune a dat'o cancelarulŭ imperialŭ şi Rusiei, ba chiar şi Franciei...“

„Orĭ câtŭ de întunecósă ar şi fi enigma alianţei germane, unŭ lucru este acum clarŭ, că milionele de combatanţĭ ai armatei germane nu esistă pentru Austria. Discursulŭ principelui Bismarck le-a pregătitŭ cetăţenilorŭ austriacĭ o grea desamăgire . . .“

Amŭ citatŭ acéstă voce din Viena, pentru că caracteriséză situaţiunea esterióră o monarhiei la încheiarea anului vechiu şi la începutulŭ anului nou. Nu ne mai putemŭ face ilusiunĭ, Austro-Ungaria e avisată în viitorŭ la propriele ei puterĭ.

Ce urméză de aicĭ? Urméză, esclamă fóia vienesă, că bărbaţii noştri de statŭ trebue sĕ'şi pună ca celŭ mai înaltŭ scopŭ susţinerea păcii şi învingerea cu precauţiune a acelorŭ greutăţĭ, care ne desbină cu Rusia.

Póte sĕ-i fiă acésta spre mare folosŭ Austro-Ungariei. Dér óre, décă este ea avisată la propriele sale forţe, nu urméză că trebue sĕ şi-le întăréscă? Orĭ câte încercărĭ s'ar face în direcţiunea acésta, condiţiunea cea mai fundamentală a succesului este şi va fi împăcarea şi mulţămirea popórelorŭ din năuntru. Fără de acésta nu se póte pune pe base tarĭ organisarea şi progresulŭ economicŭ din năuntru.

Bismarck despre situaţiune.

In 11 Ianuariu n. au începutŭ în Reichstagulŭ germanŭ desbaterile asupra proiectulni militarŭ. Publicŭ nespusŭ de multŭ a asistatŭ la desbaterĭ, aprópe întregŭ corpulŭ diplomaticŭ şi numĕroşĭ generalĭ.

Huene raportă asupra proiectului militarŭ, declarândŭ că n'are mandatŭ sĕ pledeze pentru vre-una dintre propunerile făcute, deorece nicĭ una n'a obţinutŭ maioritate în comisiune.

Feldmareşalulŭ *Moltke* ḍice că Germania are nevoiă de pace şi prin proiectŭ se pune în defensivă; de aceea trebue sĕ fiă tare şi înarmată de rĕsboiu. „Decă fără voiă vomŭ fi încurcaţĭ într'unŭ rĕsboiu, atuncĭ ilŭ vomŭ pute purta; *decă respingemŭ proiectulŭ, atuncĭ de sigurŭ avemŭ rĕsboiu.*“

Prinţulŭ *Bismarck* ia cuvêntulŭ şi combate mai ânteiu pe Richter, Windthorst şi Grillenberg, imputându-le că dênşii, cu partida lorŭ, dorescŭ ca *Germania sĕ nu fiă norocósă în celŭ mai apropiatŭ rĕsboiu.* (Oho'! în stânga) Nimenea nu crede, că împĕratulŭ cere sporirea armatei, după cum cerŭ cuceritorii, cu intenţiune sĕ pórte rĕsboiu pentru scopurĭ determinate, spre esemplu sĕ dirigeze de aci cestiunea orientală. Negreşitŭ a fostŭ silitŭ împĕratulŭ sĕ porte douĕ rĕsbóie marĭ, der acestea au fostŭ resultatulŭ moştenitŭ în modŭ istoricŭ alŭ unorŭ stărĭ de mai nainte. Dreptulŭ Germaniei, d'a trăi şi rĕsufla ca naţiune mare, s'a putută esecuta numai prin sabiă. Acum suntemŭ, cum a ḍisŭ Metternich, unŭ *statŭ saturatŭ.* Nu mai avemŭ trebuinţe în afară. Dela pacea din Frankfurt ne-amŭ silitŭ sĕ susţinemŭ câtŭ mai multŭ pacea, sĕ ne consolidămŭ înăuntru. A face pace a fostŭ mai uşorŭ decâtŭ a o susţine. Gréua problemă, cu tóte astea, a isbutitŭ timpŭ de 16 anĭ Mereu ne-amŭ silitŭ sĕ câştigămŭ acele state, cu care a trebuitŭ sĕ purtămŭ rĕsboiu. *Acésta ne-a succesŭ deplinŭ cu Austro-Ungaria, cu care dela 1866 suntemŭ multŭ mai amicĭ decâtŭ mai nainte, stămŭ cu Austro-Ungaria multŭ mai bine, decâtŭ pe timpulŭ confederaţiunei* (*Bundestag*). *Ne-amŭ unitŭ asupra tuturorŭ cestiunilorŭ.* (Bravo!) S'a stabilitŭ unŭ raportŭ de încredere reciprocă. *Avemŭ alianţa celorŭ trei împĕraţĭ ai trei marĭ puterĭ ostice.*

Ce privesce pe *Francia* părerea mea e: *Décă vremŭ sĕ susţinemŭ pacea, trebue sĕ avemŭ o armată tare, trebue sĕ fimŭ tarĭ fără aliaţĭ.* (Aplause 'n drépta). *Raporturile nóstre cu tóte puterile suntŭ cele mai bune*, şi raporturile nóstre cu *Rusia* suntŭ neschimbatŭ bune. Acestea niciodată n'au suferitŭ întrerupere. Şi aḍi suntŭ ridicate peste orĭ ce îndoială. (Auḍiţĭ!) Trăimŭ cu Rusia în aceleaşĭ bune relaţiunĭ, ca pe timpulŭ rĕposatului împĕratŭ. *Noi nu vomŭ ataca pe Rusia şi nu credemŭ, că Rusia ne va ataca pe noi, seu că o altă alianţă caută.* Oríce argumente, ce se aducŭ cu privire la Rusia pentru proiectŭ, după convingerea mea, cadŭ neavêndŭ valore. (Auḍiţĭ! în stânga). La o coaliţiune între Francia şi Rusia în adevĕrŭ că nu ne amŭ gânditŭ cu ocasia proiectului. Totŭ ce ni s'a imputatŭ în acéstă direcţiune nu se potrivesce. *Cu Rusia nu vomŭ avea certă, decă nu i ne opunemŭ în Bulgaria.* Eu ḍicŭ cu Hamlet: „*Ce ne pasă de Hekuba?*“ *Ce ne pasă de Bulgaria?* Amiciţia cu Rusia ne este mai importantă. Pentru Bulgaria nu ne vomŭ desbina cu Rusia. Amiciţia Rusiei ne este mai importantă, decâtŭ aceea a Bulgariei şi a tuturorŭ amicilorŭ germanĭ ai Bulgariei (Aplause şi ilaritate). *Problema nóstră este sĕ susţinemŭ pacea prin rolulŭ de mijlocitorŭ între Rusia şi Austro-Ungaria.* Acolo stă lucrulŭ altfelŭ. Greutatea mijlocirei e mare, dér nu putemŭ sĕ încetămŭ a rĕmâne advocaţii păcii, cu care ocasiune negreşitŭ că suntemŭ espuşĭ periculului, ca în Austro-Ungaria sĕ trecemŭ de amicĭ ai Rusilorŭ şi viceversa. Suportămŭ bucurosŭ acesta, décă împăcarea are succesŭ.

In nisuinţele mele pacĭnice cu Francia n'am fostŭ aşa norocosŭ, ca în Ostŭ. (Mişcare.) Şi cu Francia stăm în bune relaţiunĭ. Intre noi şi între Francia este sus-

ținerea păcii mai grea, fiindcă aci are se se indeplinescă încă unŭ lungŭ procesŭ istoricŭ, mai nainte de ce se vorŭ liniști tóte resturile trecutului, mai nainte de ce se vorŭ înpăca tóte discordiile. Noi din parte-ne amŭ făcutŭ totŭ, ca sĕ înduplecămŭ pe Francesĭ sĕ uite și sĕ ierte. Noi n'avemŭ nicĭ unŭ motivŭ sĕ ne îngrijimŭ de unŭ rĕsboiu cu Francia, dér n'avemŭ nicĭ temeiu sĕ ne tememŭ de elŭ. (Audițĭ!) Cugetulŭ d'a incepe rĕsboiu, fiindŭ că mai târdiu ar fi inevitabilŭ, e departe de noi. dér trebue cu tóte astea sĕ ne provedemŭ contra atacurilorŭ. In nicĭ o împrejurare nu vomŭ atacaca pe Francia, dér totŭ-deuna vomŭ fi nevoițĭ sĕ ne înarmămŭ astfelŭ, ca sĕ fimŭ pregătițĭ pentru reisbucnirea rĕsboiului. Acesta e scopulŭ proiectului. (Bravo!) Și in 1867 am fostŭ în contra rĕsboiului din causa Luxemburgului. Nu putemŭ vedea cărțile provedinței. *Décă Francesii țin pace până când nĭ vomŭ ataca noi, atuncĭ e asigurată pacea pentru totdéuna.* In 1871 m'am gânditŭ multŭ, că óre sĕ păstrămŭ pentru noi Mețulŭ, până ce mi s'a dişŭ, că Mețulŭ la unŭ viitorŭ rĕsboiu are mai mare valóre ca 10.000 de ómenĭ. Așa stă lucrulŭ astădĭ. Décă ne dațĭ soldații cerutĭ, acésta insemnéză într'unŭ viitorŭ rĕsboiu mai multŭ decâtŭ ce incuviințațĭ astădĭ. Istoria francesă ne învéță. că cu de cele mai multe orĭ minoritatea târăsce cu sine maioritatea. Cu totă încrederea în iubirea de pace a poporului francesŭ, sunt convinsŭ, că *vomŭ avea rĕsboiu printr'unŭ atacŭ francesŭ. Că-lŭ vomŭ avea peste dece dile orĭ peste dece anĭ, negreșitŭ că eu nu sciu.* Acésta atérnă de durata guvernului actualŭ, în ale cărui sentimente pacînice am firmă încredere. (Audițĭ!) *Nu potŭ sĕ dau nicĭ o asigurare de pace. Acestea arŭ fi frase góle.* Trecutulŭ ne învéță, că nu putemŭ conta pentru durată pe pacea cu Francia. Fără veste ar puté veni acolo la cârmă unŭ guvernŭ, care sĕ ne aducă rĕsboiulŭ; de acesta trebue sĕ ținemŭ sémă. Foculŭ se susține și se nutresce contra nostră cu îngrijire. Dătătóre de tonŭ pentru proiectŭ e singură împrejurarea, că suntemŭ atacațĭ de Francia.

Am în vedere combinațiunea, că ne vomŭ ciocni cu Francia singurĭ, fiăcare fără aliațĭ. Probabilitatea unui atacŭ francezŭ se ivesce, décă Francia póte spera succesulŭ, séu prin alianțe séu prin preponderanța armelorŭ. Trebue sĕ avemŭ în vedere și eventualitatea unei perderĭ. D-vóstră prețuițĭ pré puținŭ pe Francesĭ, carĭ suntŭ unŭ poporŭ mare, puternicŭ, vitezŭ. Nu putemŭ sta cu mânile în sinŭ. Póte că căpĕtămŭ o lege, ca deputații carĭ prin hotărîrile lorŭ aduc nenorocirea țĕrii, sĕ vină înaintea barei judecătorescĭ. (Bravo!) Décă ar învinge Francesii și ar sta în Berlinŭ, nu ne-arŭ tracta cu atâta crutare, cum i-amŭ tractatŭ noi. Amŭ afla în fața nostră pe aceeașĭ Francesĭ, ca în 1807 până la 1813. Despre Alsația-Lotaringia nicĭ nu vreau sĕ mai vorbescŭ, dér ne-ar stórce până la mĕduvă, arŭ căuta sĕ ne facă micĭ, póte că sĕ céră dela noi regatulŭ Hanovera și sĕ ne nimicéscă pentru 30 de anĭ. Décă vomŭ învinge noi, atuncĭ sĕ scie Francia, că totŭ așa le-amŭ face și noi și că pacea dela 1871 ar fi numai o jucăriă pe lângă pacea din 1890. (Indelungă mișcare). Cine vrea sĕ ia asuprâ'șĭ posibilitatea și rĕspunderea pentru acésta, acela sĕ o facă. Guvernele confederate nu o vorŭ. De aceea vĕ presintă ele aci legea și vremŭ sĕ avemŭ pentru durată unŭ numĕrŭ îndestulitorŭ de soldațĭ instruițĭ.

Bismarck amenință că va cere disolvarea Reichstagului în casŭ de neprimire a proiectului militarŭ.

Deputațiunea bulgară în Parisŭ.

In 7 Ianuariu diminéța, ministrulŭ de esterne Flourens a primitŭ pe membrii delegațiunei bulgăresci.

Intrevederea, la care asistă directorulŭ politicŭ al ministerului afacerilorŭ streine, d. Francis Charmes, a ținutŭ o oră. D. Grekoff a espusŭ mai întâiu d-lui Flourens impresiunile în carĭ s'a formatŭ guvernulŭ bulgarŭ, diversele fase prin care a trebuitŭ sĕ trécă și dificultățile sale actuale. Regența, a dişŭ d. Grekoff, înțelege perfectŭ situațiunea sa și a Europei, și va face pentru a eși din ea tóte concesiunile compatibile cu independența Bulgariei; der nu crede sĕ fiă cu putință a accepta candidatura prințului de Mingrelia, căcĭ alegerea acestui prințŭ n'ar asigura țĕrei stabilitatea și libertatea la care are dreptŭ.

D. Flourens luândŭ atuncĭ cuvêntulŭ, esplică că primesce pe delegațĭ cu titlu privatŭ, pentru că nu le putea recunósce în nicĭ unŭ gradŭ, unŭ mandatŭ regulatŭ. Bulgaria a spusŭ că ministrulŭ se bucură de independența ea în năuntru, der în ceea-ce privesce raporturile internaționale, ea atérnă de Porta, care singură are dreptulŭ sĕ vorbéscă în numele sĕu.

Franța e destulŭ de respectuósă pentru tratate și fórte doritóre de a manține integritatea imperiului otomanŭ pentru a eși din acéstă regulă. Ministrulŭ compătimesce sincesŭ situațiune penibilă a Bulgariei, der crede că celŭ mai bunŭ mijlocŭ de a eși din greutățile semnalate ar fi să țină multŭ contŭ de sentimentele Rusiei căreia Bulgaria îi datoresce existența sa, și sĕ facă chiar ore carĭ concesiunĭ. D-nulŭ Flourens n'are de altmintrerĭ a se esplica asupra nicĭ unei candidaturĭ, căcĭ momentulŭ ar fi prematurŭ; der este póte regretabilŭ ca regența sĕ respingă candidatura prințului de Mingrelia într'unŭ modŭ absolutŭ. De altmintrerĭ orĭ câte simpatii ar merita Bulgaria, Francia trebue sĕ se alipéscă la interesulŭ generalŭ alŭ Europei, care e pacea, și ea nu póte decâtŭ sĕ recomande mijlócele cele mai repedĭ și cele mai sigure pentru a ajunge la o solțiune.

Delegații rĕspunserĕ că guvernulŭ bulgarŭ doresce și elŭ pacea Europii și că numai pentru acesta a renunțatŭ la candidatura prințului Alexandru. Dér, adăogară ei, între prințulŭ Alexandru și prințulŭ de Mingrelia nu se mai póte găsi altă combinațiune? Și puterile neinteresate în cestiune n'ar putea sĕ ajute pentru a găsi?

D. Flourens replică că nicĭ o putere n'avea acéstă calitate afară de Portă. Francia nu are de jucatŭ unŭ rolŭ particularŭ în cestiune. Ea nu póte decâtŭ sĕ încurageze soluțiunile cele mai proprii a fi acceptate de principalii interesațĭ, căcĭ scopulŭ sĕu este de a manține pacea.

Delegații apoi se despărțiră de d. Flourens în termenii cei mai curtenitorĭ.

SCIRILE DILEI.

Unŭ preotu românŭ din comitatulŭ Timișorei, cu numele *Ioanŭ Balta*, a fostŭ trasŭ la cercetare de tribunalulŭ din Timișora — după cum scrie „Kolozsvár“ — pentru delictŭ de vătămarea regelui. Foia clușiană dice, că preotulŭ românŭ ar fi declaratŭ înaintea unui cunoscutŭ alŭ sĕu, care este decoratŭ cu medaliă de rĕsboiu, că »regele nicĭ haine cum se cade nu le dă ostașilorŭ, ér ce atinge medalia de rĕsboiu, acesta o face Maiestatea Sa din nisce plăcĭ de tinichea“. Pentru vorbele aceste procurorulŭ regescŭ a cerutŭ condamnarea preotului, tribunalulŭ însĕ l'a achitatŭ, declarându-lŭ nevinovatŭ.

—x—

In Reghinulŭ săsescŭ școlile au fostŭ închise până la 3 Ianuarie nou *din causa vĕrsatului* ce graséză între copii. Bóla graséză încă și acum, din care causă — după cum ni se scrie — terminulŭ închiderei școlelorŭ s'a prelungitŭ până la 17 Ianuarie.

—x—

„Națiunea“ scrie: „Cu tóte desmințirile ce s'au datŭ de „Voința Națională“ mai multorŭ diare din opo-sițiune, putemŭ afirma positivŭ, că d. *P. S. Aurelianŭ* și-a datŭ demisiunea din delegatŭ alŭ comisiunei pentru negocierile convențiunilorŭ de comerciu. Esactitatea acestei sciri se póte vedea și din aceea, că d. Aurelianŭ nu s'a dusŭ la Viena cu ceilalțĭ delegațĭ. Cu tóte aceste aflămŭ însĕ că se facŭ insistențe pe lângă d. Aurelianŭ, ca sĕ dea celŭ puținŭ concursulŭ sĕu la negocierile ce se vorŭ mai urma de aci înainte“.

—x—

Cetimŭ în diarele din Bucuresci: „Unŭ Românŭ mocanŭ transilvăneanŭ, venindŭ cu trenulŭ dinspre Buzĕu, Marțĭ, sĕptĕmâna trecută, și ne mai putêndŭ sĕ mergă înainte cătră Brașovŭ simțindu-se rĕu, s'a datŭ josŭ a intra și a se căuta în Ploescĭ, der pe bulevardŭ, cădêndŭ în nesimțire, a fostŭ radicatŭ de ómenii poliției și dusŭ acolo cu o birje, până unde a încetatŭ din viéță. Se supune că s'a găsitŭ la dênsulŭ 150 francĭ, decă nu va fi avutŭ și mai mulțĭ“.

—x—

Ascultătorii dela *facultatea teologică* din Bonn, în Germania, au adresatŭ o adresă cătră Reichstagulŭ germanŭ, declarândŭ, că ei voescŭ sĕ lupte pentru patriă și de aceea cerŭ ca cu privire la dênșii sĕ încete privilegiulŭ sustragerei dela serviciulŭ militarŭ. In privința acesta teologii din Bonn au trimisŭ o provocare la toțĭ clericii din Germania, ca sĕ urmeze esemplului lorŭ.

—x—

Domnulŭ *Ioanŭ Cipu*, locŭ-țiitorŭ de inspectorŭ de dare din Brașovŭ, își va serba cununia sa cu d-șóra *Hermina Fiala* Marțĭ în 6 (18) Ianuariu a. c. la órele 4 p. m. în biserica sf. Treimĭ din cetate. Adresămŭ tinerei părechĭ sincere felicitărĭ.

—x—

Reuniunea de comerțŭ și industriă din *Brașovŭ* va ține Duminecă în 16 Ianuariu n. 3 ore d. a. în sala sfatului adunare generală ordinară cu următorulŭ programŭ: 1 discursulŭ de deschidere alŭ președintelui; 2) raportŭ anualŭ pe 1886; 3) conspectulŭ cassei pe 1886 și darea absolutoriului; 4) ficsarea lefei secretarului pe 1887; 5) modificarea statutelorŭ pe temeiulŭ hotărîrei adunării generale dela 1 Augustŭ 1886; 6) propunerĭ libere. Potŭ asista și nemembri ca óspețĭ.

Valahisarea în Câmpia?

Tergulŭ Mureșului, Decemvre 1886.

Pe timpulŭ când »Kulturegylet«-ulŭ se afla în prima fasă a desvoltărei sale, îmĭ aducŭ aminte de unŭ articulŭ apărutŭ în „Ellenzek,“ prin care, spre a documenta necesitatea acelei societățĭ »culturale“, auctorulŭ născocise póte pentru prima óră ideea: „valahisărei Maghiarilorŭ din Câmpiă“, cu care în timpulŭ mai din urmă se ocupă așa de desŭ diarele ungurescĭ din Clușiu. Spre scopulŭ acesta elŭ, auctorulŭ, se provocase atuncĭ la comuna românéscă Bozediu, din comitatulŭ Mureșŭ-Turda, susținêndŭ, că locuitorii acestei comune suntŭ de origine Maghiarĭ valahisațĭ.

Din argumentele, la carĭ se provocase respectivulŭ auctorŭ, faptŭ este numai atâta, că locuitorii din Bozediu ce-i dreptŭ și adĭ în mare parte umblă în portŭ ungurescŭ, er pe teritoriulŭ lorŭ se află urmele unui vechiu cimiteriu, care odiniόră a fostŭ cimiteriu ungurescŭ.

Din aceste argumente slabe — la carĭ se provocase auctorulŭ articulului de mai susŭ, fără a-le studia mai deapróре — nu urméză încă, că locuitorii românĭ din Bozediu ar fi de origine maghiară. Scriitorulŭ acestorŭ șire a statŭ în atingere imediată unŭ șirŭ lungŭ de anĭ cu locuitorii din Bozediu și nu numai din povestirile tradiționale ale bĕtrânilorŭ locuitorĭ de astădĭ, carĭ altmintrea meritâ a fi luate în seriósă considerațiune, ci și din scrierĭ și documente vechĭ, de pe timpulŭ lui Leo-

---

FOILETONU.

Rolulŭ și influința comerciului în civilisațiune.

(Urmare.)

Industria comerciului nu e de locŭ primitivă, deórece ea se aplică numai la obiectele deja produse prin alte industrii, deși fórte puține din acestea își tragŭ materiile brute altfelŭ decâtŭ prin comerciu. Singura e póte indnstria agricolă, care opereză directŭ asupra productelorŭ solului. Câtŭ pentru necesitatea comerciului ea nu se póte contesta. Nu se póte nicĭdecum închipui unŭ sistemŭ órecare, unde tóte celelalte industrii sĕ pótă subsista fără a avé ca ajutorŭ factorulŭ principalŭ, care sĕ le înlesnéscă continuarea activității lorŭ.

Din esemplulŭ citatŭ mai susŭ amŭ pututŭ înțelege, care e natura comerciului. Ea nu diferă întru ni micŭ de natura celorlalte industrii. Elŭ are îndreptățirea și necesitatea de a esista în tendința necesară, care îndémnă neîncetatŭ pe ființele raționale de a-șĭ ameliora posițiunea lorŭ, tendință cătră infinitŭ, care face pe omŭ în multe împrejurărĭ sĕ lucre cu puterĭ îndoite la opera atâtŭ de grea, pe câtŭ e de măréță, a perfecțiunii. Ca artă însĕ mijlócele comerciului suntŭ cu totulŭ alte. Avêndŭ scopulŭ de a rĕspândi în spațiu și în timpŭ productele create pe unŭ punctŭ și într'unŭ timpŭ valorea ce o dă elŭ materiei resultă din procesele mai multŭ seu mai puținŭ perfecționate de locomoțiune, precândŭ utilitatea ce o împrumută lucrurile dela celelalte industrii resultă din procesulŭ de transformațiune. Din acéstă putemŭ forte bine vede ce e comerciulŭ. Elŭ e acea activitate, care are de scopŭ de a pune, pe lângă unŭ beneficiu órecare, productele tuturorŭ actelorŭ și industriilorŭ la îndemâna consumătorilorŭ, seu cu alte cuvinte: comerciulŭ mijlocesce schimbulŭ între producĕtorŭ și consumătorŭ, firesce pe lângă o remunerațiune justă a ostenelii ce-șĭ ia de a transporta productele dela unŭ locŭ la altulŭ și de a le conserva unŭ timpŭ mai lungŭ seu mai scurtŭ fără a le lăsa sĕ se altereze. Cele patru operațiunĭ ale comerciului suntŭ: a cumpĕra, a conserva, a transporta și a vinde. E cu totulŭ imposibilŭ de a face o distincțiune între industria comercială și industria de cărăușiă, deórece, décă individĭ și popóre aplică activitatea lorŭ esclusivŭ la distribuțiunea productelorŭ, ei cu toții îndeplinescŭ numai una dintre funcțiunile industriei comerciale prin divisiunea muncii. In principiu faptulŭ distribuțiunii mărfurilorŭ nu se póte despărți de locŭ de faptulŭ conservațiunii, căcĭ în casulŭ acesta ar trebui se dicemŭ că unŭ comersantŭ în mare, care cumpĕră mărfurĭ pentru a le revinde mai târdiu în detailŭ, nu e comerciantŭ. Actulŭ de a transporta mărfurile dă nascere la unŭ schimbŭ și măresce valórea productelorŭ ca și actulŭ complexŭ de a cumpĕra și a vinde, apoi fiă aceste acte separate unulŭ de altulŭ seu împreunate, ele constitue o muncă și prin urmare adaugŭ utilitate mărfurilorŭ. Décă mărfurile ar pute fi transportate din America în Europa prin intervențiunea gândirei, de sigurŭ valórea bumbacului dela Londra va fi totŭ aceea ca în New-York. Deórece însĕ transportulŭ adauge mărfurilorŭ o valóre mai mare pentru locuitorulŭ din Londra ca pentru celŭ din New-York, trebue dreptŭ cuvêntŭ sĕ recunóscemŭ că și numai simplulŭ transportŭ face parte din comerciu, deórece operațiunile de a vinde fără a cumpĕra, de a cumpĕra pentru a vinde și a transporta suntŭ de aceeașĭ natură și deși nu suntŭ esecutate simultanŭ, ele facŭ totușĭ părțĭ integrante ale aceleiașĭ industrii, care e industria comercială. Comerciulŭ este o ramură a activității omenescĭ a căreĭ desvoltare depinde de aceleașĭ cause ca și celelalte industrii și carĭ aducŭ aceleașĭ fructe. Scopulŭ comerciului nu e cum s'a repetatŭ și se repetéză și adĭ: de a cumpĕra eftinŭ pentru a vinde scumpŭ. Din punctŭ de vedere individualŭ scopulŭ comerciului este crescerea bunei stărĭ prin schimbulŭ sĕu de producte séu de servicii prin producte, adecă muncă pentru muncă. Comerciantulŭ, care are aspirațiunĭ mai superióre, care pretinde că atribue mărfii sale o valóre superióră utilitățĭ

poldŭ, Maria Teresia, Acatius Barcsay ș. a. a cercatŭ și s'a convinsŭ despre adevĕrata origine a locuitorilorŭ de adĭ, precum și despre istoriculŭ comunei Bozediu.

Faptŭ este, că Bozediulŭ e comună mică, de 80, multŭ 100 de fumurĭ; se vorbesce limba românescă in satŭ, pentru că locuitorii suntŭ toțĭ românĭ, cu escepțiunea unui singurŭ Ungurŭ. Portulŭ ce-i dreptŭ este unguréscŭ, der acéstă impregiurare nu atestă nicĭdecum originea lorŭ maghiară, ci este numai o urmare a fatalului nobilismŭ (nemeșugŭ) de odiniéră, căcĭ sciutŭ este, că Românului nu-i era ertatŭ odată sĕ porte în acéstă patriă haine de postavŭ, decâtŭ numai sub condițiunea decă era nobilŭ, er cei ce erau nobilĭ, ambițioșĭ fiindŭ de privilegiulŭ lorŭ, ișĭ făceau vedĭ-bine haine de postavŭ și âmblau în portŭ unguréscŭ, pe care ilŭ considerau ca pe unŭ semnŭ de distincțiune nobilitară. Strămoșii locuitorilorŭ de adĭ ai Bozediului încă erau „nemeșĭ" și ca »nemeșĭ« vedĭ-bine âmblau în portŭ unguréscŭ și acestŭ portŭ din nefericire a rĕmasŭ și la strănepoții lorŭ de acum, carĭ și astădĭ țină forte multŭ la titlulŭ lorŭ de „nemeșŭ". Étă deră causa pentru care pe Românii din comuna Bozediu îi vedemŭ diformațĭ prin unŭ pocitŭ portŭ unguréscŭ, ceea ce este forte regretabilŭ și ar fi de doritŭ, ca atâtŭ ei, câtŭ și confrații lorŭ românĭ de prin unele comune învecinate sĕ se grăbéscă a'șĭ relua portulŭ lorŭ naționalŭ românescŭ, care este adevĕratulŭ portŭ alŭ strămoșilorŭ lorŭ.

Credŭ deră, că până aci am arĕtatŭ motivulŭ pentru care Românii din Bozediu ișĭ au portulŭ unguréscŭ Câtŭ pentru aceea, că strămoșii lorŭ au fosta adevĕrațĭ românĭ, nu mai incape nicĭ o îndoelă, decă vomŭ considera, că cea mai mare parte din locuitorii Bozediului suntŭ de aceeașĭ familiă, așa disă familia Conțescilorŭ, carĭ toțĭ ișĭ tragŭ originea din comuna românéscă Carpenișiu, ceea ce, fiindŭ că localisarea lorŭ în Bozediu nu s'a întêmplatŭ tocmai așa de multŭ, bĕtrânii și astădĭ o povestescŭ, ca faptŭ audĭtŭ dela mosii și părinții lorŭ, er mai pe susŭ decâtŭ acesta o arată diplomele lorŭ nobilitare, pe carĭ și astădĭ le păstreză cu scumpĕtate pe fundulŭ lădii lorŭ, și din carĭ apriatŭ se vede atâtŭ originea lorŭ românéscă „de Cărpenișŭ", câtŭ și titlulŭ nobilitarŭ ce li-s'a datŭ ca Românĭ. Vedĭ bine, Ungurilorŭ »patrioțĭ" nu le cade bine sĕ vedă și adĭ »nemeșĭ" românĭ, fiindŭ că ei s'au obicĭnuitŭ a vede pe „nemeșii« românĭ cu totulŭ maghiarisațĭ, căcĭ, într'adevĕrŭ, fatalulŭ de „nemeșugŭ" pe mulțĭ Românĭ i-a răpitŭ din sinulŭ nostru, der Dumnedeu ca prin minune a conservatŭ sentimentulŭ naționalŭ alŭ „nemeșilorŭ« din Bozediu, care deși este puținŭ cam infectatŭ, der totușĭ este românescŭ, și sperămŭ, că respectivulŭ preotŭ, d. Augustinŭ Aldea, prin zelulŭ sĕu va isbuti a deștepta și mai multŭ consciința națională a fiilorŭ sĕi sufletescĭ, nu numai în inimă, ci și în portŭ și obiceiurĭ.

Câtŭ pentru cimiteriulŭ unguréscŭ, ale căruia urme dice auctorulŭ susŭ disului articulŭ din „Ellenzek«, că le-ar fi aflatŭ în comuna acésta, eu nu am date positive. Am petrecutŭ multŭ timpŭ în Bozediu, der cimiteriu unguréscŭ eu n'am vedutŭ acolo. Se póte însĕ sĕ fiă la vre-unŭ mormêntŭ orĭ două monumente cu inscripțiune unguréscă, pentrucă în Bozediu, mai 'nainte de a se colonisa acolo Românĭ, au esistatŭ și Ungurĭ; Ungurii aceștia însĕ au părăsitŭ Bozediulŭ și s'au aședatŭ într'unu locŭ din apropiare, alegendu-șĭ unŭ teritoriu mai frumosŭ și mai fructiferŭ, unde grupându-se au fundatŭ comuna de adĭ Săbediu (Szabed), er Românii ce erau pe teritoriulŭ Săbediului — carĭ încă formau unŭ numĕrŭ frumușelŭ, avendu șĭ chiar și o mică biserică, a căreia clopotniță o vĕdusemŭ acum 6—7 anĭ—s'au întorsŭ la Bozediu intre confrații lorŭ românĭ, lăsândŭ Ungurilorŭ frumosulŭ teritoriu alŭ Săbediului de adĭ, fiindŭ că a lorŭ era stăpânirea și atuncĭ, și puteau sĕ facă ce vorŭ vre, er Românii s'au grupatŭ în Bozediu, care este unŭ satŭ aruncatŭ intre nisce delurĭ proste și puținŭ fructifere, fiindŭ că așa erau pe atuncĭ impregiurările timpului, precum și astădĭ suntŭ.

Afară de aceea, prin comuna Bozediu trecea pe timpulŭ acela drumulŭ de țeră dela Tĕrgulŭ-Mureșiului spre Câmpiă și până la Clușiu, și apoi sciutŭ este și aceea, că locuitorii din jurulŭ drumurilorŭ de țeră erau pe timpulŭ acela forte îngreunațĭ, fiindŭ datorĭ sĕ provédă și încuartireze miliția și alțĭ individĭ călĕtorĭ ai statului gratuitŭ. Impregiurarea acésta abună-semă încă va fi fostŭ unulŭ din motivele principale, carĭ au determinatŭ pe Ungurĭ sĕ părăsescă Bozediulŭ și sĕ se așede în Săbediu, unde nu aveau sĕ fiă așa multŭ incomodațĭ, er sarcinele publice ale statului le au împinsŭ câtŭ numai au putută asupra Românilorŭ, fiindŭ că ei au purtatŭ totdéuna și loru le-a rĕmasŭ și astădĭ sĕ supórte în prima linia sarcinele publice ale statului maghiarŭ.

Adevĕrulŭ despre Siberia.

(Urmare)

Siberia trebue sĕ devină o coloniă agronomică în eminentulŭ înțelesŭ alŭ cuvêntului; embrionii pentru o vieță viitóre a țĕrii se află deja înainte de tóte în desvoltarea puteriloru agrare prin colonisare continuă, apoi în desvoltarea unei organisațiunĭ solide sociale. Reforma pretinde pentru toțĭ Siberianii garanța drepturilorŭ personale, întinderea drepturilorŭ generale-cetățenescĭ, introducerea procedurei judecătorescĭ publice, atragerea celorŭ mai bune puterĭ ale poporului la activitate publică, seu, cum se esprimă Rusulŭ, acordarea constituțiunii zemstovo, în fine o administrațiune organisată, sigură, liberă de orĭ ce volnicia și de spiritulŭ tutorisării, Sub administrațiunea de până acuma statulŭ amploiațilorŭ a rĕmasŭ coruptibilŭ și poporațiunea nu avea nicĭ măcarŭ o umbră de deplină îndreptățire civilă. Cele mai grozave stărĭ anormale domniră sub guvernulŭ de patrusprędece anĭ alŭ lui *Pestel,* care a lăsatŭ Siberia sĕ fiă administrată de coruptibilulŭ și despoticulŭ *Treskin.* până ce în fine la anulŭ 1818 a fostŭ trimesŭ ca revisorŭ la Siberia *Mihailŭ Speranskji* care prepară o reformă binecuvêntată în administrațiune, dér firesce se opri cu ea la jumĕtatea drumului, pentru că nu se aflau puterĭ inteligente între amploiațĭ. Nouĕle revisiunĭ făcute de atuncĭ încóce (la 1827, 1846, 1851) dovediră, că corupțiunea și esistința unei mulțimĭ de abusurĭ în administrațiune este nestĕrpibilă. Abia dela anulŭ 1870 incoce a pĕtrunsŭ în administrațiune unŭ spiritu mai viu și mai sănĕtosŭ; representanței comunale numite duma, i s'au concesŭ competințe însemnate. In timpulŭ de față poporațiunea Siberiei spereză chiaru că i se va acorda o autonomiă într'o mĕsură mai mare, ea spereză mai departe în cassarea cangrenei țĕrei — a *deportațiunii. Iadrincev* însușĭ a luat parte de multe-orĭ la acéstă lupta în contra acestei sisteme, așa de esemplu prin scrierea sa: *„Comuna rusescă în prinsóre și în esiliu,"* 1872.

Pe fiăcare anŭ trecŭ vr'o 20.000 de criminalĭ frontiera Siberiei; însĕ numai cam a cincea parte din acestia trecŭ de domiciliabilĭ — jumĕtatea mai mare o ia la sănĕtósa, cam vr'o 40.000 de individĭ se află în stare de *„vagabundĭ"* seu *„brodiagi"*, umblândŭ mereu încóce și încolo, pentru ca în cele din urmă sĕ se sfĕrșescă într'unŭ modŭ neomenescŭ. Durata mijlociă a vieței celorŭ intr'adevĕrŭ colonisațĭ nu trece peste dece anĭ, și, fiindŭ că numĕrulŭ femeilorŭ deportate este micŭ și afără de acesta poporațiunea cealaltă se feresce, se ingrozesce chiar de căsĕtoriile cu deportații, nu póte fi vorba de o sporire absolută a colonistiloru. Afară de acesta deportațiunea costă multŭ, forte multŭ, pe statŭ și pe poporațiunea siberică. *Iadrincev și Petri* socotescŭ aceste spese pentru unŭ singurŭ individŭ cu celŭ puținŭ 80 de ruble pe anŭ. Chiar în insula *Sachalinŭ* a produsŭ deportațiunea numai forte slabe resultate. Intrega mĕsură n'a făcutŭ alta decâtŭ unŭ penitenciarŭ (Zuchthaus) din Siberia și a produsŭ nenumĕrate stărĭ anormale, carĭ apasă greu pe bieta țeră. Sĕ luămŭ numai in considerațiune, că între esilațĭ *„vagabundii"* facŭ marea maioritate. Țéra primesce în locŭ de lucrătorĭ folositorĭ unŭ proletariatŭ în massă mare, care fuge de lucru și degeneréză totŭ mai tare. Vieța socială trebue sĕ ajungă prin acesta într'o disordine, care aduce marĭ pagube siguranței publice — fórte multe procente din crimele, carĭ le arată statistica Siberiei, cadŭ pe deportațĭ. Cu câtŭ se va scăpa Siberia de aceste elemente necurate, duse acolo cu sila, cu atâta mai multŭ va câștiga ea în privința morală și materială. Deportațiunea va trebui sĕ dispară cu încetulŭ de totŭ în viéța socială a Siberiei; poporațiunea are unŭ dreptŭ sĕ pretindă acésta, tocmai așa precumŭ au fostŭ îndreptățite la acesta coloniile australice. Țéra viitorului, *„pămêntulŭ de aurŭ,«* nu póte sĕ mai jóce rolulŭ unui penitenciarŭ — acéstă convingere șĭ-a făcutŭ cale chiarŭ și în cercurile guvernamentale din Petropole. Ministrulŭ *Possiet* de pildă se esprimă în memorandulŭ sĕu despre deportațiune: »*Acéstă mĕsură a putută sĕ-șĭ aibă motivele sale în timpurile mai dinainte; în timpulŭ de față însĕ, când Oceanulŭ celŭ mare câștigă din ce în ce însemnătatea unei mărĭ mediterane și când statele vecine ale Asiei-orientale mergŭ iute spre o desvoltare mai repede, acum trebue sĕ fiă eliberată Siberia de pata unei țĕrĭ de criminaliștĭ, care pată o apasă greu, decă este, ca țéra sĕ nu fiă impedecată în desvoltarea ei.*"

(Va urma)

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

LONDRA, 13 Ianuariu. — Ministrulŭ de esterne Idesleigh a muritŭ subitŭ erĭ.

BERLINŬ, 13 Ianuariu. — In Reichstag continuându-se desbaterea asupra proiectului militarŭ, prințulŭ Bismarck atacă fórte violentŭ oposițiunea Reichstagului, declară de repețite orĭ, că guvernulŭ ține strînsŭ la septenatŭ. — Desbaterea se continuă adĭ.

CONSTANTINOPOLŬ, 13 Ianuariu. — Scirea „Agenției Havas": Pe insula Creta a începutŭ o agitațiune, care se atribue agențilorŭ englezĭ. Se crede că Anglia vrea sĕ pună mâna pe Creta.

BERLINŬ, 14 Ianuariu. — Reichstagulŭ a amânatŭ votarea asupra proiectului militarŭ pe adĭ. In urma unorŭ sgomote neacreditate, ordinulŭ de disolvare a Reichstagului ar fi deja gata.

PARISŬ, 14 Ianuariu. — Senatulŭ a alesŭ pe Leroyer președinte cu 194 contra 168 voturĭ. — In cameră președintele a accentuatŭ între vii aplause, că Francia este atâtŭ de devotată păcii, ca oricare altcineva pe lume. — Deputațiunea bulgară plécă la Roma.

DIVERSE.

Vîrsta suveranilorŭ lumii. — Étă după almanahulŭ din Gotha, vîrsta la 1 Ianuarie 1887, a șefilorŭ imperielorŭ lumii: Wilhelm, împĕratulŭ Germaniei 89 anĭ. Papă Leo XIII 76. Wilhelm III, regele Țĕrilorŭ de Josŭ, 69. Carol III, principele Monacului, 68. Victoria, regina Marei Britanii, 67. Petre alŭ II-lea, împĕratulŭ Brasiliei 61. Franț Iosef I, împĕratulŭ Austriei 56. Leopold, regele Belgiei, 51. Ludovic I, regele Portugaliei, 48. Carolŭ I alŭ României 47. Abdul-Hamid, mare Sultanŭ, 44. Humbert, regele Italĭei, 42. Alexandru III, împĕratulŭ Rusiei 41. George, regele Elenilorŭ, 41. Milan I, regele Serbiei, 32 anĭ. In fine regele Spaniei în vîrstă numai de câteva lunĭ.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureșianu.**
Redactorŭ responsabilŭ **Dr. Aurel Mureșianu**

primite prin munca sa, nu mai e comerciantŭ, schimbistŭ lealŭ, care sĕ dea echivalentulŭ pentru ceea ce primesce. Unŭ astfelŭ de comerciantŭ este unŭ antagonistŭ, care caută sĕ se îmbogățéscă prin paguba altora, unŭ inimicŭ, care aduce disordinea și rĕsboiulŭ în Societatea, unde a întratŭ numai cu condițiunea de a practica morală și a mănține pacea.

Industria comercială s'a eserciatŭ mai întâiu pe piață, adecă în raionulŭ primei grupe a asociațiunei. Indată ce s'a recunoscutŭ utilitatea de a stabili unŭ centru de operațiunĭ de schimbŭ spre a ușura schimbulŭ în natură, evitândŭ producĕtorilorŭ și consumătorilorŭ mergerea dela unŭ locŭ la altulŭ, care aducea cu sine o perdere de timpŭ considerabilă, s'a creatŭ inmediatŭ boltița, după aceea s'au formatŭ succesivŭ têrgurile și têrgurile de țeră, caravanele, navigațiunea și drumurile de ferŭ aparŭ cu multŭ mai târdiu, când munca începe a lua proporțiunĭ mai estinse. Atuncĭ comerciulŭ se împarte în două funcțiunĭ marĭ: aceea, care are de scopŭ de a împrăștia diversele producte în tóte punctele teritoriului naționalŭ, adecă comerciulŭ interiorŭ; și alŭ doilea aceea, care constă în faptulŭ de a stabili între diferitele popóre aceleașĭ relațiunĭ de schimbŭ, ca și între provinciile aceleiașĭ țĕrĭ, adecă comerciulŭ esteriorŭ. Ilustrândŭ aceste două felurĭ de comerciu în tabloulŭ citatŭ la începutulŭ acestei teme, vomŭ numi comerciu interiorŭ relațiunile între părțile Transilvaniei între sine și comerciu esteriorŭ relațiunile Transilvaniei cu vecinii ei.

Pasagiulŭ următorŭ alŭ nemuritorului Thiers ne demonstreză cu o elocință rară necesitatea relațiunilorŭ comerciale în lume și cu deosebire în lumea civilisată: »Aruncațĭ privirile, dice elŭ, în discursulŭ sĕu asupra regimului comercialŭ alŭ Franciei, asupra zonelorŭ temperate și vedețĭ miculŭ locŭ ce ocupămŭ noi pe suprafața globului; avemŭ 15—16 grade de lățime geografică și 45 de lungime Tótă Europa... întorcețĭ unŭ globŭ prin mână.... întregă Europa nu e nimicŭ în raportŭ cu restulŭ pămêntului. Ei bine! Ce i a datŭ Europei Creatorulŭ? Stejarĭ, bradĭ, pășunĭ, de abia ceva cereale, animale marĭ de statură, der de frumsețe mijlociă, pre când din contră elŭ a înzestratŭ China cu mătase, a datŭ Indiei bumbaculŭ, Thibetului cele mai frumóse rasse de oi, Arabiei calulŭ, Americii metalele prețiose și lemnele cele mai frumóse, cele mai admirabile. Cu unŭ cuvêntŭ: elŭ a datŭ în abundanță de tóte celorlalte părțĭ ale pămêntului. In Europa însĕ ce se afla superiorŭ?.... Unŭ singurŭ lucru, omulŭ! omulŭ!.... Totulŭ era inferiorŭ în Europa afară de omŭ, deorece ținuturile stĕmpărate suntŭ cele mai favorabile desvoltării organisațiunii omenescĭ. In țĕrile frigurόse omulŭ amorțesce; în țĕrile căldurόse elŭ adórme în moliciune. Numai aci putea fi omulŭ tare, mare, mândru și ambițiosŭ. De aceea s'a și dusŭ elŭ sĕ ia totŭ din aceste ținuturĭ atâtŭ de bine înzestrate sub raportulŭ materialŭ; elŭ a luatŭ Chinei mătasea, Indiei bumbaculŭ, Thibetului oile, Arabiei calulŭ, Americei metalele, lemnele, cu tóte aceste lucrurĭ a înfrumsețatŭ elŭ Europa, scumpa sa patriă; elŭ a făcutŭ din ea teatrulŭ civilisațiunii; în fine a plecatŭ de nou pe mașinĭ puternice pentru a cuceri și civilisa aceste ținuturĭ depărtate unde nu s'a înăscutŭ și dela carĭ a luatŭ totulŭ!"

Acestŭ pasagiu admirabilŭ esplică faptulŭ atâtŭ de bine cunoscutŭ alŭ enormei diversitățĭ în calitățile și proprietățile ómenilorŭ și ale ținuturilorŭ. Omulŭ sĕ nasce în lume cu o mulțime de trebuințe fisice, intelectuale și morale, carĭ trebuescŭ neapĕratŭ satisfăcute spre a'șĭ puté mănținé esistința sa și a'șĭ perfecționa ființa. Lumea esternă pusă față în față cu elŭ posede de asemenea acele calitățĭ, caractere de diversitate ca și facultățile lui. Pămêntulŭ în nenumĕratele varietățĭ de minerale, vegetale și animale, cu oceanele sale, cu munții sĕi, cu huma sa roditóre, cu atmosfera, care o inconjură, isvórele de căldură și lumină, carĭ alimenteză vieța pe suprafața pămêntului, étă materii abundante puse de Providență la disposițiune și spre serviciulŭ omului.

(Va urma).

Cursulŭ la bursa de Viena

din 15 Ianuariu st. n 1887

Rentă de aurŭ 5%	102 30
Rentă de hârtiă 5%	92 05
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	149 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	99.70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	117 —
Bonurĭ rurale ungare	104.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.75
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	104.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 —
Bonurĭ rurale transilvane	104 —
Bonurĭ croato-slavone	105 50
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99 60
Imprumutulŭ cu premiu ung.	120.75
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	125 25
Renta de hârtiă austriacă	81 60
Renta de arg. austr.	82 45
Renta de aurŭ austr.	112 40
Losurile din 1860	137.70
Acțiunile băncei austro-ungare	847.—
Act. băncei de creditŭ ung.	298.50
Act. băncei de creditŭ austr.	290.10
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.94
Napoleon-d'orĭ	9.99
Mărcĭ 100 imp. germ.	61 95
Londra 10 Livres sterlinge	126.65

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 32 Decemvre st. v. 1886.

	Cump.	vend.
Renta română (5%).	92—	93—
Renta rom. amort. (5%)	93½	94½
» convert. (6%)	86¼	87—
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	33—	3—6
Credit fonc. rural (7%)	101 - -	102—
» „ „ (5%)	85¼	86—
» » urban (7%)	98—	99—
» » » (6%)	91¼	92—
» » » (5%)	81½	82—
Banca națională a României 500 Lei	——	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Națională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	17.60	17.85
Bancnote austriace contra aurŭ.	2.01—	2.03—

Cursulu pieței Brașovŭ

din 14 Ianuariu st. n. 1887.

	Cump.	Vênd.
Bancnote românescĭ	8.41	8.43
Argint românesc	8.40	8.42
Napoleon-d'orĭ	9.94	9.98
Lire turcescĭ	11.30	11.33
Imperialĭ	10.30	10.33
Galbenĭ	5.92	5.95
Scrisurile fonc. »Albina»	100.50	101.50
Ruble Rusescĭ	116.—	117.—
Discontulŭ	7—10% pe anŭ.	

Tarifa anunțurilorŭ și insertiunilorŭ.

Anunciurĭ în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. —cr. 6

Pentru inserțiunĭ și reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repețirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repețirĭ de 3— 4 orĭ	10%
„ „ „ 5— 8 „	15%
„ „ „ 9—11 „	20%
„ „ „ 12—15 „	30%
„ „ „ 16—20 „	40%
Dela 20 de repețirĭ în susŭ	50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ și reducerĭ și peste cele însemnate mai susŭ.

Avisŭ d-lorŭ abonațĭ!

Rugămŭ pe d-nii abonațĭ ca la reînoirea prenumerațiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ și numerii de pe fășia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ și sĕ arate și postaultimă. *ADMINISTR. „GAZ. TRANS"*

Mersulŭ trenurilorŭ

Valabilŭ dela I Octomvre st. n. 1886.

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenu omnibus
Bucurescĭ	—	—	—	7.30
Predealu	—	—	—	1.14
	—	—	—	—
Timișŭ	—	—	—	1.45
Brașovŭ	—	—	—	—
	7.47	—	4.16	2.32
Feldióra	8 24	—	5.02	—
Apatia	8 51	—	5 43	—
Agostonfalva	9.14	—	6.15	—
Homorodŭ	9.51	—	7.06	—
Hașfaleu	11.03	—	8.52	—
Sighișóra	11.29	—	9.19	—
	11.26	—	9.31	—
Elisabetopole	12 0[illegible]	—	10.16	—
Mediașŭ	12.29	—	10.57	—
Copsa micĕ	12.44	—	11.19	—
Micăsasa	1.05	—	11.31	—
Blașiu	1.34	—	11.52	—
Crăciunelŭ	1.46	—	12.31	—
Teiușŭ	2.09	—	12.48	—
Aiudŭ	2.39	—	1.22	—
Vințulŭ de susŭ	3.01	—	2 18	—
Uióra	3.08	—	2 48	—
Cucerdea	3.14	—	2 56	—
Ghirisŭ	3.53	—	3 64	—
Apahida	5.10	—	4 51	—
	5.30	—	5 28	—
Clușiu	—	—	5 56	—
	—	6 03	—	8.00
Nedeșdu	—	6.21	—	8.36
Ghirbĕu	—	—	—	9.02
Aghirișŭ	—	—	—	9.32
Stana	—	—	—	10.11
Huiedinŭ	—	7.14	--	10.51
Ciucia	—	7.43	—	12 16
Bucia	—	—	—	12.50
Bratca	—	—	—	1.21
Rév	—	8.22	—	2.02
Mezŏ-Telegd	—	8.48	—	3.06
Fugyi-Vásárhely	—	—	—	3.38
Várad-Velințe	—	—	—	3.54
Oradia-mare	—	9.13	—	4.05
	—	9.18	10.55	4.50
P. Ladány	—	10.38	1 23	7.28
Szolnok	—	12.20	3.24	—
Buda-pesta	—	2.15	10.05	—
Viena	—	—	2.15	—
	—	8.00	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de pers.	Tren accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persone	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	—	—	—	—
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.20	8.00
Szolnok	11.05	3.58	7.38	9.34	11.40
P. Ladány	2 02	5.28	5 40	11.26	2.31
Oradea mare	4.12	6.58	9.14	1.38	—
Várad-Velencze	—	—	9.24	2 06	
Fugyi-Vásárhely	—	—	9 41	2 17	—
Mezŏ-Telegd	—	7.33	10 19	2.40	—
Rév	—	8.04	11.38	3.24	—
Bratca	—	—	12.18	3.47	—
Bucia	—	—	12.54	4.07	—
Ciucia	—	8.58	1.57	4.33	—
Huiedin	—	9.28	3.11	5.15	—
Stana	—	—	3.40	5.34	—
Aghiriș	—	—	4 15	5.55	—
Ghirbĕu	—	—	4.36	6.07	—
Nedeșdu	—	—	4.58	6.24	--
Clușiu	—	10.28	5.26	6.43	--
	11.00	—	—	—	7.08
Apahida	11 19	—	—	—	7.36
Ghiriș	12 30	—	—	—	9.06
Cucerdea	1.01	—	—	—	9.53
	1 06	—	—	—	10.—
Uióra	1 13	—	—	—	10.09
Vințulŭ de susŭ	1.20	—	—	—	10.19
Aiudŭ	1 41	—	—	—	10.48
Teiușŭ	2 10	—	—	—	11.14
Crăciunelŭ	2 35	—	—	—	12.12
Blașŭ	2 48	—	—	—	12.30
Micăsasa	3.20	—	—	—	1.12
Copșa mic	3 36	—	—	—	1.32
Mediașŭ	4.10	—	—	—	2.18
Elisabetopole	4.35	—	--	—	3.03
Sigișóra	5.12	—	—	—	3.49
Hașfaleu	5.37	—	—	—	4.28
Homorod	7.08	—	—	—	6.16
Agostonfalva	7.43	—	—	—	7.06
Apatia	8.11	—	—	—	7.46
Feldióra	8.41	—	—	—	8.25
Brașovŭ	9.21	—	—	—	9.15
	—	—	1.55	—	—
Timișŭ	—	—	2.53	—	—
Predealu	—	—	—	—	--
	—	—	3.28	—	—
Bucurescĭ	—	—	9.35	—	—

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiușŭ	11.24	—	2.40
Alba-Iulia	11.39	—	3.14
Vințulŭ de josŭ	12.30	—	4.22
Șibotŭ	12.52	—	4.50
Orăștia	1.01	—	5.18
Simeria (Piski)	2.03	—	5.47
Deva	2 52	—	6.35
Branicĭca	3.23	—	7.02
Ilia	3.55	—	7.28
Gurasada	4.08	—	7.40
Zam	4.25	—	8.11
Soborșin	5 30	—	8.46
Bĕrzova	5.56	—	9.33
Conopŭ	6.27	—	9.53
Radna-Lipova	6.47	—	10 27
Paulișŭ	7.28	—	10.42
Gyorok	7.43	—	10.58
Glogovațŭ	7.59	—	11 25
Aradŭ	8.28	—	11.39
Szolnok	8.42	—	4 52
	—	—	5.12
Budapesta	—	—	8 20
Viena	—	—	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	11.10	12.10	—
Budapesta	8.20	9.05	—
Szolnok	11.20	12.41	—
	4 10	5.45	—.
Aradŭ	4 30	6.—	7.04
Glogovațŭ	4 43	6.13	7.22
Gyorok	5 07	6.38	7.58
Paulișŭ	5.19	6.51	8 17
Radna-Lipova	5.41	7.10	8 36
Conopŭ	6 09	7.37	—
Bĕrzova	6 28	7.55	—
Soborșin	7 25	8.42	—
Zam	8 01	9.12	—
Gurasada	8 34	9.41	—
Ilia	8 55	9.[illegible]8	—
Branicĭca	9.19	10.17	—
Deva	9.51	10 42	- -
Simeria (Piski)	10.35	11 07	—
Orăștiă	11.11	11.37	—
Șibotŭ	11.43	12.—	—
Vințulŭ de josŭ	12 18	12.29	- -
Alba-Iulia	12 36	12.46	—
Teiușŭ	1.29	1.41	—

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ mixt
Aradŭ	5.48	—	6.05
Aradulŭ nou	6.19	—	6.33
Németh-Ságh	6.44	—	6.58
Vinga	7.16	—	7.29
Orczifalva	7.47	—	7.55
Merczifalva	—	—	—
Timișóra	9.02	—	9.08

Simeria (Piski) Petroșenĭ

	Trenŭ de persone	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Simeria	11.25	—	2.42
Streiu	11.58	—	3.25
Hațegŭ	12.46	—	4 16
Pui	1.37	—	5.11
Crivadia	2.24	—	5.58
Banița	3.05	—	6 40
Petroșenĭ	3.37	—	7.12

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	6.25	—	5.00
Merczifalva	—	—	—
Orczifalva	7.46	—	6 32
Vinga	8.15	—	7.02
Németh-Ságh	8.36	—	6.23
Aradulŭ nou	9.11	—	8.01
Aradŭ	9.27	—	8.17

Petroșenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ de pers.	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Petroșenĭ	10 07	—	6.10
Banița	10 48	—	6.53
Crivadia	11.25	—	7 37
Pui	12.05	—	8.20
Hațegŭ	12 42	—	9 01
Streiu	1.22	—	9.52
Simeria	1 53	—	10.31

Tipografia *ALEXI* Brașovŭ. Hârtia din fabrica d-lorŭ Königes & Kopony, Zernescĭ.